

Vilniaus universitetas
Medicinos fakultetas

A decorative graphic consisting of four triangles: a solid black triangle pointing up at the top center, a solid grey triangle pointing down at the top right, a solid grey triangle pointing up at the bottom left, and a solid grey triangle pointing up at the bottom right.

**STUDENTŲ
MOKSLINĖS VEIKLOS
LXXV
KONFERENCIJA**

Vilnius, 2023 m. gegužės 15–19 d.
PRANEŠIMŲ TEZĖS

*Leidinį sudarė VU MF Mokslo specialistė
dr. Simona KILDIENĖ*

Mokslo komitetas:

Prof. dr. (HP) Janina Tutkuvienė
Doc. dr. Agnė Kirkliauskienė
Prof. dr. Vaiva Hendrixson
Doc. dr. Jurgita Stasiūnienė
Prof. dr. Nomedas Rima Valevičienė
Prof. dr. Eglė Preikšaitienė
Dr. Diana Bužinskienė
Prof. dr. (HP) Saulius Vosylius
Doc. dr. Saulius Galgauskas
Prof. dr. Eugenijus Lesinskas
Doc. dr. Valdemaras Jotautas
Prof. habil. dr. (HP) Gintautas Brimas

Dr. Ieva Stundienė
Prof. dr. Marius Miglinas
Doc. dr. Birutė Zablockienė
Inga Kisielienė
Prof. dr. Violeta Kvedarienė
Dr. Žymantas Jagelavičius
Prof. dr. (HP) Edvardas Danila
Doc. dr. Kristina Ryliškienė
Dr. Gunaras Terbetas
Prof. dr. Alvydas Navickas
Doc. dr. Rima Viliūnienė
Prof. dr. Sigita Lesinskienė

Doc. dr. Sigitas Ryliškis
Doc. dr. Vytautas Tutkus
Dr. Danutė Povilėnaitė
Doc. dr. Sigita Burokienė
Dr. Agnė Abraitienė
Prof. dr. Pranas Šerpytis
Prof. dr. Robertas Stasys Samalavičius
Prof. dr. Vilma Brukienė
Dr. Agnė Jakavonytė-Akstinienė
Doc. dr. Marija Jakubauskienė

Organizacinis komitetas:

Martyna Sveikataitė
Rafal Sinkevič
Gintarė Zarembaitė
Alicija Krasavceva
Karina Mickevičiūtė
Jogailė Gudaitė
Emilis Gegeckas
Auksė Ramaškevičiūtė
Tautvydas Petkus
Kristina Marcinkevičiūtė
Melita Virpšaitė

Gabrielė Lissauskaitė
Rosita Reivytytė
Kamilė Čeponytė
Šarūnas Raudonis
Monika Rimdeikaitė
Inga Česnavičiūtė
Tadas Abartis
Rūta Bleifertaitė
Kristijonas Puteikis
Saulius Ročka
Paulius Montvila

Agnė Timofejevaitė
Augustė Lapinskaitė
Emilis Šostak
Gratas Šepetyš
Gediminas Gumbis
Erika Ališauskienė
Indrė Urbaitė
Miglė Vilniškytė
Urtė Smailytė
Gabriela Šimkonytė
Julija Bitautaitė

ISSN 2783-7831 (skaitmeninis PDF)

© Tezių autoriai, 2023

© Vilniaus universitetas, 2023

MUKOAKTYVIOSIOS TERAPIJOS EFEKTYVUMAS ŪMINIO RINOSINUSITO GYDYME. LITERATŪROS APŽVALGA

Darbo autorė. Veronika GOREVSKA (IV kursas).

Darbo vadovas. Med. dr. Darius RAUBA, VULSK Ausų, nosies, gerklės ligų centras.

Darbo tikslas. Nagrinėjant mokslinę literatūrą, atskleisti mukoaktyviosios terapijos (ekspektorantai, mukolitikai, mukokinetikai ir mukoregulatoriai) pritaikomumą ūminio rinosinusito gydyme, įvertinti mukoaktyviosios terapijos efektyvumą ūminio rinosinusito gydyme.

Darbo metodika. Mokslinės literatūros paieška atlikta Medline, UpToDate medicininėse duomenų bazėse, tarptautinėje duomenų bazėje PubMed bei informacijos paieškos sistemoje Google Scholar. Paieškai vartoti raktažodžiai: ūmus rinosinusitas, mukoaktyvioji terapija, mukociliarinis klirensas. Peržiūrėtos publikacijos nuo 2012 iki 2022 metų.

Rezultatai. Sąvoka ūmus rinosinusitas apima tiek nosies ertmės, tiek paranasalinių sinusų uždegimines ligas, kadangi nosies gleivinėje prasidėjęs uždegiminis procesas visada išplinta ir į prienosinių ančių gleivinę. Ūminio rinosinusito problemos aktualumą lemia labai didelis šios ligos paplitimas – tai viena dažniausių diagnozių ambulatorinėje praktikoje. Nepaisant tokio aukšto ligos paplitimo – ūminis rinosinusitas dažnai yra gydomas netinkamai, neatsižvelgiant į ligos etiologiją ir patofiziologiją. Beveik 90% ūmių sinusitų sukelia respiraciniai virusai (rinovirusai, RSV, adenovirusai, koronavirusai), kurie sutrikdo sinusų išsivalymo mechanizmus. Tinkamą sinusų išsivalymą užtikrina nepažeista gleivinė, normali gleivinės sekrecija ir gerai funkcionuojantis mukociliarinis klirensas. Dažniausiai rekomenduojamos priemonės ūmiam rinosinusitui gydyti būtent ir turi palengvinti sinusų turinio eradikaciją. Tokios priemonės būtų vietiniai ir sisteminiai dekongestantai, jūros druskos tirpalai, sekretolitikai. Žymiai rečiau yra skiriama kita vaistų grupė, veikianti į patogenetinį ūminio sinusito išsivystymo mechanizmą, – mukoaktyvioji terapija. Mukoaktyvūs preparatai – plati vaistų grupė, kurios pagrindinis tikslas palengvinti sekreto pašalinimą iš kvėpavimo takų. Įprastai mukoaktyvius vaistus galima suskirstyti į keturias farmakologines grupes pagal jų veikimo mechanizmą: mukolitikai, mukokinetikai, ekspektorantai ir mukoreguliuojančios medžiagos. Ekspektorantai skatina sekreto hipersekreciją ir atsikosėjimą. Mukoregulatoriai – slopina pagrindinius gleivių hipersekrecijos mechanizmus. Mukolitikai – mažina sekreto klampumą ir elastingumą. Mukokinetikai – suaktyvina mukociliarinį klirensą. Vis dėlto, literatūroje aptariamas mukoaktyviosios terapijos efektyvumas ūminio rinosinusito gydyme vertinamas labai prieštaringai: vienų tyrėjų teigimu mukoaktyvioji terapija ūminio rinosinusito gydyme nėra efektyvesnė už placebo, kitų tyrėjų atlikti tyrimai įrodo šios vaistų grupės efektyvumą ūminio rinosinusito gydyme.

Išvados. Mukoaktyvūs preparatai plačiai naudojami ūminių rinosinusitų gydyme, kadangi jie atstato mukociliarinį klirensą, normalizuoja sekreto klampumą ir elastingumą. Deja, klinikinių šių preparatų tyrimų interpretavimas iki šiol išlieka apsunkintas pagrinde dėl objektyvių parametrų trūkumo. *In vivo* sunku įvertinti to, kaip vaistas paveikia gleivių struktūrą, produkciją, sekreciją ir fiziko-chemines savybes. Dažniausiai mukoaktyvūs preparatai su aukštu *in vitro* efektyvumu, neparodo tokio pat gero rezultato *in vivo* tyrimuose. Būtent dėl šios priežasties mukoaktyvioji terapija nėra įtraukta į EPOS-2012 rekomendacijas, nes jos efektyvumas žmogaus organizme dar nėra pilnai įrodytas. Daugėjant klinikinių tyrimų, tame tarpe *in vivo*, buvo pakeistos ir EPOS-2012 rekomendacijos. Į EPOS-2022 metų gaires jau yra įtraukti mukoregulatoriai, kurių efektyvumas buvo patvirtintas dvigubai aklų tyrimų metu. Taip pat į naująjį EPOS-2022 buvo įtrauktas ir Sinuspret® kaip efektyvus medikamentas ūminiam rinosinusitui gydyti.

Raktažodžiai. Ūmus rinosinusitas; mukoaktyvioji terapija; mukociliarinis klirensas.